

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	9
1 Invitation til bogen	11
Formål	11
Bogens metode	12
Hvilke „hjælpemidler“ er nødvendige?	13
2 Skal undersøgelsen være et casestudie?	15
Hvad er et casestudie?	15
Casestudiets historie	16
Anvendelse af casestudier i dag	17
Det videnskabelige landskab og casestudiets placering i det?	19
Casestudiestrategiens særlige træk	23
Der er forskellige stammer blandt casestudiefolkene	28
Fordomme om casestudiet	31
Er det et casestudie, der er brug for?	32
3 Hvad skal casestudiet bruges til?	33
Casestudier er forskning, der foregår på mange ambitionsniveauer	40
4 Hvordan planlægges et casestudie?	41
Hvordan opbygges en casestudieprotokol?	41
Hvordan tilrettelægges planlægningsprocessen?	44
Hvordan etableres en casedatabase?	45
Casestudieprotokollen er som et frø	47
5 Hvad er casestudiets fokus?	49
Temaspørgsmålet: Hvilket fænomen skal være i fokus?	49
Hvorfor er en undersøgelse relevant?	51
Formålsspørgsmålet: Hvad skal undersøgelsen bidrage med?	53
Resultatsspørgsmålet: Hvad skal der foreligge, når undersøgelsen er slut?	53
Udgangspunktet for casestudiet er selvransagelse	54

6	Hvilke forskningsspørgsmål skal besvares?	57
	Hvordan sikres spørgsmålene den nødvendige kvalitet?	57
	Hvordan skabes klarhed i spørgsmålene?	58
	Hvad er casestudiets analyseenhed?	59
	Hvordan skal spørgsmålene formuleres?	61
	De beskrivende spørgsmål skaber synliggørende viden	62
	De udforskende spørgsmål skaber viden om sammenhænge	63
	De forklarende spørgsmål underbygger eller svækker viden	64
	Forskningsspørgsmål er begrænsningens kunst	68
7	Hvilke foreløbige svar er der på forskningsspørgsmålene?	71
	Hvad er de forventede svar på forskningsspørgsmålene?	71
	Hvilken forforståelse ligger til grund for hypoteserne?	73
	Hvilke alternative/konkurrerende svar findes der?	74
	Hvilke teorier kan hjælpe til hypotesedannelsen?	75
	Et arbejde med formodninger	78
8	Hvordan vælges casestudiedesign og cases?	81
	Skal det være et singlecase- eller multicasedesign?	81
	Hvordan udvælges casen?	83
	Principper for udvælgelse i singlecasestudiet	83
	Principper for udvælgelse til både singlecase- og multicasestudier	85
	Principper for valg af multicasestudier	86
	Hvor mange cases er nødvendige?	88
9	Hvilke data kan besvare forskningsspørgsmålene?	91
	Hvordan tilrettelægges dataindsamlingen?	91
	Hvilke datakilder vil kunne besvare spørgsmålene eller bekræfte hypoteserne?	93
	Hver datakilde er en delundersøgelse	98
	Kvalitetssikring af undersøgelsen	99
	Kilderne til de gode argumenter findes mange steder	101
10	Hvilke etiske overvejelser skal man gøre sig?	103
	Gemmer der sig usynlige forudindtagelser i casestudiet?	104
	Lever undersøgelsen op til etiske retningslinjer for forskning?	106

Lever undersøgelsen op til principper for „god videnskabelig praksis“?	107
Hvilke særlige etiske temaer findes der i casestudier?	108
Etiske overvejelser forebygger guldgravermoralen	110
11. Hvordan kommer casestudiet fra data til resultater?	113
Hvordan får man overblik over bearbejdningsprocessen?	114
Hvilke analysemetoder kan der tages i anvendelse?	116
Forklarende casestudier	123
Analysearbejdet får data til at tale	131
12 Hvordan kommer casestudiet fra resultater til konklusioner?	135
Hvordan skabes konklusionen på forskningsspørgsmålene?	136
Hvordan synliggøres resultaterne?	139
Hvordan forberedes diskussion og perspektivering?	146
Det sidste led i argumentationskæden	147
13 Hvordan formidles casestudiet?	149
Hvilke medier skal man vælge til formidling af casestudiet?	149
Hvor meget skal hensynet til målgruppen påvirke formidlingen?	150
Hvilken skriftlig strategi skal anvendes ved rapportering?	151
Formidlingen starter, før forskningsprotokollen er færdig	153
14 Hvordan gennemføres casestudiet i praksis?	155
Hvordan laver man en tidsplan?	155
Hvordan organiserer man et casestudie?	159
Hvad koster et casestudie?	162
De rammer, der får et casestudie til at hænge sammen	165
15 Casestudier til inspiration	167
1. „I grænsefladen mellem liv og død“	167
2. „Hvem er det, som overser sig selv?“	168
3. „Det afhængige hverdagsliv“	169
4. „Lyden af fæle trolde, bomber og drillenisser“	170
5. „Test af teorier om ordblindhed“	171
6. „Udvikling af teorier om teamarbejde: Katastrofen på Mount Everest i 1966“	172

7. „En vigtig bid af hverdagen“	173
8. „Sprog og kognition“	174
9. „Evaluering og magt“	175
10. „Rationalitet og magt“	176
11. „Fysioterapi og læring“	177
12. „Hverdagsliv og livretter“	178
13. „Skolens blinde øje“	179
Ordliste	183
Litteratur	189

Forord

Casestudier er studiet af det enkeltstående og konkrete tilfælde midt i en kompleks verden. Interessen for casestudiet som strategi startede for alvor på en ferietur til Sydfrankrig for mange år siden. Min kone og jeg vandrede om formiddagen, var kulturelle om eftermiddagen og læste om casestudier om aftenen. Det har siden udviklet sig til en løbende familiær studiekreds. Det var Robert K. Yin, der gennem sine bøger åbnede vores øjne for casestudiets særlige forskningsstrategi. Min kone forsker i børne- og ungdomspsykologi, og jeg er evalueringsforsker. Vi er begge blevet fascinerede af casestudiets muligheder for at skabe dybtgående indsigt i praksis. Det blev til en serie forelæsninger og kurser om casestudiet, og vi har støttet mange casestudieprojekter med råd og vejledning gennem årene.

Vi har set, hvordan gode casestudier kan skabe ny viden; hvordan de kan blive til stærke argumenter i en debat og udvikle og præge et praksisfelt. Det har været dybt tankevækkende at følge, hvilken grad af omtanke, fordybelse og sommetider personlig udvikling casestudier kan føre til.

Med tiden blev det mere og mere påtrængende med en tekst på dansk til dem, der ville i gang med at lave casestudier. Det blev først til et mindre hefte, der i mangel af bedre er blevet brugt i mange undervisningssammenhænge. Dette hefte har nu udviklet sig til denne bog.

Tak til de mange, der gennem de seneste år har lagt øre til de indledende øvelser. Selvom det er mig, der har skrevet bogen, ville den aldrig være blevet til uden makkerskabet med min kone, Anegen Trillingsgaard. Medarbejderne på min arbejdsplads, Center for evaluering, og mange praksisforskere har stillet sig til rådighed som testpersoner i udviklingen. Jónas Gústafsson, Karen Thyrsting, Pia Bille og Anne Grethe Holmgaard har konstant opildnet mig undervejs. Lisbeth Ørtenblad, Ole Mygind, Didde Auring, Vibeke Leth Svendsen, Pia Bille og Finn Blichfeldt Juliussen har læst og kommenteret. Helmer Kemp Andersen har påtaget sig at være den skarpe tekstlæser.

Oktober 2006

Knud Ramian